

अथ चतुर्होतृमन्त्रवेदनं प्रशंसति । “यद्वा इदं किञ्च । तत् सर्वं चतुर्होतारः । चतुर्होतृभ्योऽधियज्ञो निर्मितः । स य एवं विद्वान् विवदेत् । अहमेव भूयो वेद । यश्चतुर्होतृन् वेदेति । स ह्येव भूयो वेद । यश्चतुर्होतृन् वेद” इति । यदिदं किञ्चित् प्रजापतिसृष्टं जगत् दृश्यते तत्सर्वं होतृमन्त्राणां स्वरूपभूतम् । तन्मन्त्रबलादेव तत्सृष्टेः पूर्वप्रपाठके बद्धधा प्रपञ्चितत्वात् । किञ्च चतुर्होतृमन्त्रेभ्यः ऊर्द्धं सर्वाऽपि यज्ञो निर्मितः । तत्तद्यज्ञारम्भे होतृमन्त्रहोमस्य पूर्वं विहितत्वात् । एवं सति एवं विद्वान् विवदेत् यः कोऽपि होतृमन्त्रमाहात्म्यं विद्वान् इतरैः सह विवादं कुर्यात् । कीदृशो विवाद इति तदुच्यते, योऽहं होतृमन्त्रान् वेद सोहमेव सर्वेषां मध्ये भूयो वेदितेति तस्मिन् विवादे तस्यैव होतृमन्त्राभिज्ञस्य जय इत्युत्तरवाक्ये प्रसिद्धवाचिना हि शब्देन स्पष्टीकरोति होतृमन्त्ररहस्यं यो वेत्ति स एव भूयो वेदेत्यतिप्रसिद्धमित्यर्थः ॥

अथ होतृमन्त्राभिमानो देवविषयं वेदनं प्रशंसति । “यो वै चतुर्होतृणां होतृन् वेद । सर्वासु प्रजास्वन्नमन्ति [५] । सर्वादिशोऽभिजयति । प्रजापतिर्वै दशहोतृणां होता । सोमश्चतुर्होतृणां होता । अग्निः पञ्चहोतृणां होता । धाता षड्होतृणां होता । अर्यमा सप्तहोतृणां होता । एते वै चतुर्होतृणां होतारः । तान् य एवं वेद । सर्वासु प्रजास्वन्नमन्ति । सर्वादिशोऽभिजयति” [६] इति । होतृमन्त्रैर्होमादिकं निष्पाद्य फलसाधकाः प्रजापत्यादयो मन्त्राणां हो-